

**КЗВО «Дніпровська академія музики» Дніпропетровської обласної ради»
Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий музичний коледж»**

Циклова комісія «Теорія музики»

Завдання

**до самостійної роботи здобувачів освіти
з вибіркової навчальної дисципліни «ПОЛІФОНІЯ»**

Освітньо-професійний ступінь: Фаховий молодший бакалавр

Галузь знань: В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Спеціальність: В5 Музичне мистецтво

Освітньо-професійна програма – «Музичне мистецтво»

Дніпро - 2025

Розробник: Мартинек Т. М., викладач-методист циклової комісії «Теорія музики»

Розглянуто та схвалено на засіданні ЦК «Теорія музики»

Протокол № 1 від «28» серпня 2025 року

Голова ЦК «Теорія музики» Ірина ГОРЧАКОВА

Самостійна робота є формою навчання здобувача освіти, яка сприяє засвоєнню необхідних знань, опануванню необхідних знань та навичок. Також самостійна робота допомагає навчатися планомірно та систематично. Вона передбачає різноманітні форми праці.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ТА ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

<i>Назва теми, завдання</i>	<i>Усього годин</i>
Тема 1. Мелодія. Написання одноголосних мелодій у різних ладах, розмірах, ключах відповідно до вимог строгого стилю.	3
Тема 2. Двоголосний простий контрапункт. Написання контрапункту з використанням затримань, прохідних і допоміжних звуків.	3
Тема 3. Складний контрапункт у двоголоссі. Створення прикладів у подвійному контрапункті октави.	3
Тема 4. Прийоми поліфонічного викладу і розвитку: двоголосна імітація. Створення імітацій в різні інтервали.	3
Тема 5. Канони та їхні різновиди. Створення нескінченних канонів та канонічних секвенцій.	4
Тема 6. Триголосся. Створення триголосних імітацій та канонів у складному і простому контрапунктах.	3
Тема 7. Прості поліфонічні форми. Аналіз фрагментів музичних творів. Створення поліфонічних п'єс у двочастинній та тричастинній формах.	4
Тема 8. Вільне письмо. Створення контрапункту до наданого голосу. Створення імітацій.	3
Тема 9. Фуга. Аналіз експозицій фуг з «ДТК» І. С. Баха.	4
Тема 10. Основні композиційні елементи фуги. Створення тем, відповідей та протискладань.	4
Тема 11. Різновиди форми фуги. Аналіз форм фуг в «ДТК» І. С. Баха.	4
Тема 12. Старовинні поліфонічні форми. Аналіз двоголосних інвенцій І. С. Баха.	4
Тема 13. Інші поліфонічні форми. Аналіз художніх зразків поліфонічних форм XVII ст.	3
Тема 14. Поліфонічні варіації. Аналіз барокових старовинних варіацій.	3
Тема 15. Гетерофонія. Поліфонія української народної пісні. Аналіз структурних принципів та ладових особливостей в українських народних піснях.	3
Тема 16. Основні відомості з історії поліфонії. Стильова атрибуція зразків поліфонічних творів.	3
Усього годин:	54

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1

1. Створити мелодії у дорійському та іонійському ладах від звуків «ре» та «ля». Розмір 3/2, довжина 7–9 тактів.
2. Створити мелодії у фригійському та міксолідійському ладах від звуків «мі» та «сі». Розмір 4/2, довжина 6–7 тактів.
3. Створити мелодії у гіпофригійському та гіподорійському ладах від звуку «ре». Розмір змінний.

Примітка: Усі завдання виконувати в альтовому та теноровому ключах.

4. Грати мелодії у строгому стилі за наданими зразками.
5. Аналізувати фрагмент київського, болгарського та грецького розспівів (лад, ритмічна організація, мелодичний малюнок).

Тема 2

1. Робити вправи за системою І. Фукса. До наданого *cantus firmus* дописати контрапункти перших чотирьох розрядів.
2. Виконати вправи (1–2 такти) з використанням прохідних та допоміжних дисонансів у різних голосах.
3. Створити приклади з використанням дисонансів на сильних долях з різними формами розв'язань.
4. Аналізувати техніку двоголосного контрапункту у фрагментах зі збірки «Schola cantorum» (вип. 1–3).

Тема 3

1. Створити другий голос на задану мелодію, враховуючи норми подвійного контрапункту октави, дуодецими, децими.
2. Зробити похідне сполучення голосів.
3. Знайти приклади використання техніки вертикально-рухомого контрапункту в інвенціях Й. Баха E-dur, B-dur, h-moll. Знайти приклади різних видів складного контрапункту в Інвенції g-moll Й. Баха.

Тема 4

1. Створити просту імітацію та імітації з перетворенням (оберненням, збільшенням, зменшенням, ракоходом).
2. Дописати протискладення та каденцію.
3. Проаналізувати Інвенції C-dur, F-dur Й. Баха, охарактеризувати художній ефект.

Тема 5

1. Створити канонічну імітацію (канон) з трьох-чотирьох відділів на задану тему з каденцією.
2. Аналізувати імітаційно-канонічні прийоми: в інвенціях Й. Баха F-dur, c-moll; у загадкових канонах з «Музичного дарунку» Й. Баха; у каноні G-dur для двох скрипок В. Моцарта.

Тема 6

1. Дописати третій голос у простому контрапункті до двох наданих за системою І. Фукса.
2. Створити початкове та похідне сполучення у простому триголосному контрапункті (3–4 такти). Проаналізувати прелюдію A-dur з першого тому ДТК Й. Баха, зробити схему форми.

Тема 7

1. Конспектувати розділ «Прості форми» з навчально-методичного посібника «Теорія музики» І курс (Лютько Л.П., Горчакова І. О.).
2. Аналізувати форму, зробити схему композиційного плану, прийоми поліфонічного розвитку в творах: триголосні Симфонії Й. Баха Es-dur, h-moll, C-dur; прелюдії fis-moll з I тому ДТК; Алеманда з Партити c-moll Й. Баха.

Тема 8

1. Виявити особливості мелодичного розвитку в музиці композиторів епохи Барокко. Матеріал для аналізу: повільні частини концертів Й. Баха, Г. Генделя, Б. Марчелло. Визначити форми ладової організації, особливості ритміки.
2. Створити мелодії у вільному стилі за наданими зразками.

Тема 9

1. Аналізувати експозиції фуг Й. Фішера (Шість маленьких фуг F-dur), Дж. Карассімі (фуги в різних ладах); П. Гіндеміта (Ludus Tonalis in e, in F).
2. Виявити закономірності побудови експозиції з різним порядком вступу голосів.

Тема 10

1. Створити теми за зразком тем Д. Букстехуде, Й. Пахельбеля, Г. Генделя. Написати відповіді (реальні й тональні) на задані теми та теми фуг з ДТК Й. Баха (фуги e-moll і F-dur з II тому, A-dur з I тому).
2. Створити двоголосну (триголосну) стретгу та на її основі вивести тему.
3. Зробити канонічну імітацію на матеріалі одного з елементів теми (інтермедію).

Тема 11

1. Проаналізувати тональні плани, зробити композиційну схему фуг D-dur I тому, D-dur і a-moll II тому ДТК Й. Баха.
2. Виявити різницю між багатотемними та складними фугами.
3. Зробити схему форми (фуга gis-moll II тому Й. Баха).
4. Проаналізувати особливі форми фуг (C-dur I тому, c-moll і D-dur II тому ДТК).

Тема 12

1. Зробити конспект теми «Старовинні поліфонічні форми» за підручником Г. Абдуліної.
2. Виявити особливості форми в «Англійських» сюїтах g-moll і a-moll Й. Баха, прелюдях As-dur, h-moll I тому і fis-moll II тому ДТК.

Тема 13

1. Аналізувати версети Г. Нівера (групування за церковними ладами, особливості нотації), Капрічіо, Магніфікат, токати, канцони Дж. Фрескобальді (композиційні схеми, тональний план, поліфонічна техніка, каденції). Матеріал: Дж. Фрескобальді. 1, 2 книги токат; Г. Нівер. Сюїта першого тону.

Тема 14

1. Аналіз варіацій на basso ostinato.
2. Виявити засоби перетворення поліфонічної теми (лютнева та клавірна музика). Пасакалії, чакони, граунди (особливості теми, групування варіацій, поліфонічні прийоми). Матеріал: Г. Персел, Ф. Куперен, Дж. Фрескобальді; Пасакалія з опери «Воцек» А. Берга; пасакалія в творах А. Онегера, П. Гіндеміта (гармонічне оновлення, ускладнення функціональних взаємовідносин, політональність, модальність).

Тема 15

1. Аналізувати ладову систему, мелодичну орнаментику в українських піснях XV – поч. XVI ст. (Дума про Івана Коновченка, Дума про Самійла Кішку; Пісня про Нечая).
2. Українські ліричні пісні: ритмічна та ладова змінність, гармонічні сполучення, особливості паралелізма, характерні каденційні звороти, самостійність мелодичного руху (С. Людкевич, Й. Роздольський «Галицько-руські народні мелодії»).

Тема 16

1. Ідентифікаційний аналіз незнайомого музичного твору (фрагментів).
2. Визначення історичного часу, жанру, стилю школи або автора, художні засоби та прийоми поліфонічного розвитку.

Критерії оцінювання знань і компетентностей

з навчальної дисципліни «Поліфонія»:

«Зараховано» (А-Е за шкалою ECTS) ставиться здобувачу освіти:

- 1) який виконав робочу програму за результатами поточного контролю;
- 2) виконав блок самостійної роботи, який містить творчі завдання в межах строгого та вільного стилю;
- 3) за підсумковим оцінюванням знань та вмінь з боку викладача демонструє засвоєння матеріалу та виконує практичні завдання на рівні від «відмінного» до «достатнього», а саме:
 - здобувач освіти швидко та точно самостійно визначає показник вертикального переміщення у творах суворого та вільного стилів, вміє характеризувати поліфонічну вертикаль, робити переміщення в наданих зразках подвійного контрапункту октави, децими, дуодецими;
 - здобувач може самостійно створити канон, секвенцію, написати експозицію фуги (або відповіді та протискладання на народні теми);
 - студент вміє перерахувати види складного контрапункту, визначити найбільш поширені види вертикально-рухомого контрапункту, створити різні види імітацій;
 - здобувач освіти добре знає основні етапи розвитку поліфонічного стилю (або основні відомості з історії поліфонії), має загальне уявлення про поліфонічні форми та може проаналізувати їх (ричеркар, прості двочастинну та тричастинну форми тощо);

- дає визначення імітації, канону, простого та складного контрапункту, визначає загальні характеристики побудови фуги та основні композиційні елементи фуги.

«Не зараховано» (FX-F за шкалою ECTS) ставиться здобувачу освіти:

- 1) який протягом семестру має 70 відсотків і більше не відпрацьованих заборгованостей від загальної кількості занять з навчальної дисципліни;
- 2) не володіє теоретичним матеріалом курсу, не може зробити поліфонічний аналіз твору (навіть на елементарному рівні) та виконати жодної практичної вправи, а саме:
 - здобувач освіти не може визначити основні поняття поліфонії (контрапункт, імітація, канон);
 - не може самостійно проаналізувати твори та фрагменти творів строгого та вільного стилів;
 - не може визначити загальні характеристики побудови фуги, її композиційних елементів;
 - не може назвати основні етапи розвитку поліфонічного стилю.

Рекомендована література

Основна

1. Беліченко Н. М. Тектонічні прийоми поліфонії у світлі загальних музичних універсалій. *Часопис Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського*. 2020. №1 (46). С. 17–28.
2. Кузьмук О. В. Взаємодія поліфонічного та гармонічного принципів музичної організації у творах композиторів першої половини ХХ століття : специфіка оновлення, методи аналізу : дис. ... канд. мист. : 17.00.03 / НМАУ ім. П. Чайковського. К., 2020. 226 с.
3. Фартушка О. Д. Хорова поліфонія в системі композиторського стилю (на прикладі творчості П. Гіндеміта, І. Стравінського, О. Щетинського) : дис. ... д-ра філософ. : 025 Музичне мистецтво / ХНУМ ім. І. П. Котляревського. Харків, 2022. 208 с.
4. Харакоз Г. Хорова фуга : жанрово-стильовий та виконавський аспекти (на матеріалі західноєвропейської музики XVIII–XIX ст.) : дис. ... канд. мистецтвозн. : 17.00.03 / ХНУМ ім. П. І. Котляревського. Харків, 2021. 238 с.
5. Циганюк Л. І. Засади інтерпретації сучасної української поліфонічної музики (на прикладі прелюдій і фуг М. Скорика, В. Бібіка та

- О. Яковчука) : дис. ... д-ра філософ. : 025 Музичне мистецтво / Львівська національна музична академія ім. М. В. Лисенка. Львів, 2023. 319 с.
6. Циганюк Л., Качуринець С. Категорія «поліфонія» як об'єкт мистецтвознавчо-культурологічних досліджень. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 75, Т. 3. С. 103–110.
 7. Шуміліна О. А. Теорія фуги Падре Мартіні у проєкції на творчість Максима Березовського. *Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського*. К., 2022. Вип. 134. С. 58–69.

Додаткова

1. Абдуліна Г. В. Поліфонія. Вільний стиль. Умань : Візаві, 2019. 74 с.
2. Абдуліна Г. В. Поліфонія. Строгий стиль. Умань : Візаві, 2019. 43 с.
3. Беліченко Н. Завдання з поліфонії. Строгий стиль. Вільний стиль (Фуга). Харків : С. А. М, 2015. 80 с.
4. Лютко Л. П., Горчакова І. О. Теорія музики (І курс): навчально-методичний посібник. Дніпро : Ліра, 2025. 100 с.

Інформаційні ресурси

1. Дніпропетровська державна обласна універсальна наукова бібліотека
[http:// www.libr.dp.ua/](http://www.libr.dp.ua/)
2. Національна бібліотека України ім. Вернадського
<http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Народна бібліотека України [http://www. biglib.com.ua/](http://www.biglib.com.ua/)
4. Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
<https://dspace.udpu.edu.ua>
4. Харківська музично-театральна бібліотека <http://www. artlib.iatp.org.ua>
5. Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського <https://repo.num.kharkiv.ua/handle/num/37>